

Een Voedselvisie voor Leiden

15 april 2019, 20-22 uur

Scheltema, Leiden

1

Start met typen...

Zoek

Menu

Ideewinkelprojecten
www.ideewinkel.nl

Ideewinkel, stichting voor duurzame initiatieven. Onze missie is om mee te werken aan een omgeving waar mensen handelen met respect voor mens en milieu. In de kaders hieronder zijn al onze actuele projecten te vinden:

Filosofie van de duurzaamheid

Leeskring voor ieder die mens en natuur doordenkt.

[Lees meer](#)

Ontdek natuur in jouw buurt

Natuurbeleving rondom Leiden: ontdek natuur in jouw buurt!

[Lees meer](#)

Vrij Groen

Vrij Groen, bij Kunstweide Ommenabij, Ommedikseweg 30 in Leiden. Je bent van harte welkom!

[Lees meer](#)

2

Programma 15 April 2019:

- 20.05 **Introductie** Leidse Voedselvisie - Martine van Schaik
- 20.10 **Leerpunten van Haagse Voedselvisie** - Frans van der Steen
- 20:20 **Wat kan een gemeente betekenen voor duurzame voeding** - Ron Bosman
- 20:30 **Duurzame consumptie buitenshuis** - Carien Overdijk, Duurzaam Uit Eten
- 20:40 **Stadslandbouw** - Siebrand van der Ploeg, Leiden Oogst / Het Zoeteland
- 20.50 **Biologische landbouw** – Sebastiaan Bos, Kievit
- 21:00 Pauze
- 21.15 Groepsbrainstormsessie
- 21.50 Verzamelen van input, afronding
- 22:00 Napraten aan de bar

Fonds 1818

wozfonds

Een voedselvisie voor Leiden

**Partij voor
de Dieren**

Gemeenteraadsfractie Leiden

Martine van Schaik

m.van.schaik@gemeenteraadleiden.nl

06-18058079

5

Voedselvisie, wat is dat?

- Plan om voedselproductie & voedselconsumptie in Leiden te verduurzamen
- Samenwerking tussen meerdere organisaties, experts, geïnteresseerden, partijen

6

- Ecologische houdbaarheid van huidige systeem
- Gezondheid (gezonde keuzes, maar ook gezonde productie)
- Kwetsbaar systeem

7

Hoe?

- Dat is aan u!
- Een paar ideeën:
 - Stadslandbouw en duurzame voedselproductie in de stad
 - Relatie tussen stad en platteland
 - Bewustwording, voorlichting (denk aan tegengaan verspilling, gezondheid, plantaardig eten)

8

Nog veel vragen!

- Wie en wat mag niet in de voedselvisie ontbreken?
- Facts & figures: de wetenschap achter voedsel
- Hoe gaan we communiceren en betrekken we de Leidenaren, ondernemers en gemeente?
- Actie: wat gaan we concreet doen?
- Welke regelgeving zit in de weg?
- Etc...

9

We zoeken mensen die willen meedoen:

- Dingen uitzoeken
- Samenwerken en contacten leggen
- Schrijven
- Communicatie
- Experts
- Plannen maken

10

Groepsbrainstormsessie

1. Productie, korte ketens, sluiten van kringlopen

- Siebrand van der Ploeg, Leiden Oogst / Het Zoeteland
- Sebastiaan Bos, Kievit
- Anton de Gruyl, Ideecafé

2. Voorlichting en educatie; tegengaan verspilling, eiwittransitie, etc.

- Carien Overdijk, Duurzaam Uit Eten
- Martine van Schaik, initiatiefnemer Voedselvisie

3. Samenwerking; gemeente, horeca, retail, sport, zorg/onderwijs, etc.

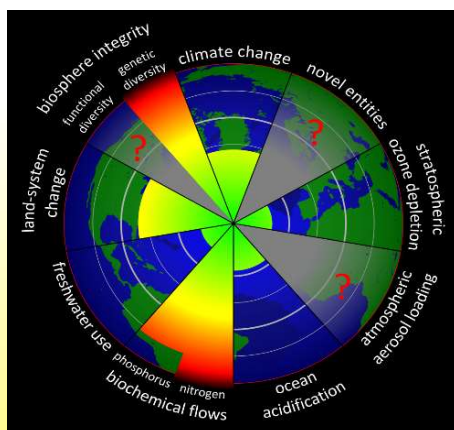
- Frans van der Steen, ervaring Haagse Voedselvisie
- Ron Bosman
- Ckees van Oijen, Ideecafé

11

Leerpunten van Haagse Voedselvisie - Frans van der Steen

Grenzen die we niet mogen overschrijden

Planetary Boundaries; Rockström

12

Leiden en duurzame voedselvoorziening

Ron Bosman 15-4-2019

Wat kan Leiden concreet doen om bij te
dragen aan een duurzame
voedselvoorziening en stadslandbouw

13

Duurzame voedselvoorziening

- Landbouw draagt fors (wereldwijd 24%; NL 13%) bij aan de broeikasgasemissies
- Sturen op duurzame voedselvoorziening is belangrijk: minder dierlijk en meer plantaardig voedsel; meer regionaal geproduceerd voedsel gebruiken; minder verspilling
- Maar wat kan de Gemeente Leiden hieraan bijdragen?

14

Wat kan Leiden *concreet* doen - 1

1. Zet duurzame voedselvoorziening op agenda omgevingsvisie Hart van Holland. Stimuleer regionale producten. Richt een regionale Food Council op.
2. Sturen op duurzame (en gezonde) voedselkeuzes in gemeentelijke kantines, scholen en dit ook bij restaurants stimuleren en daarmee de vraag sturen.
3. Inkoop voedsel voor Gemeente Leiden richten op regionaal geproduceerd voedsel (bijv. minimaal 80%)

15

Wat kan Leiden *concreet* doen - 2

4. Verminder transport door lokale (regionale) voedselproducenten voorrang te geven op de Leidse markt en bij vergunningen winkels.
5. Medewerkers groenvoorziening omscholen tot stadsboeren: wijkbewoners helpen bij opzetten stadslandbouw.
6. Stimuleer en subsidieer stadslandbouw. Maak een overzichtskaart met beschikbare terreinen voor stadslandbouw en rapporteer jaarlijks over voortgang.

16

Wat kan Leiden *concreet* doen - 3

7. Stimuleer *kringloop* landbouw (bijv. door te faciliteren dat voedselafval als compost gebruikt kan worden).
8. Vergroot educatie over gezonde en duurzame voedselkeuzes. Alle scholen krijgen toegang tot een moestuin (bij voorkeur op eigen terrein) en bijbehorend educatieprogramma

17

Wat doen andere gemeenten?

1. **Den Haag** heeft (digitale) overzichtskaart met “lege” terreinen voor tijdelijke stadslandbouw
2. **Rotterdam** heeft een “denktank” stadslandbouw. **R'dam** breidt voorlichting over gezond voedsel uit via GGZ, sport en recreatie. Ook wil **R'dam** voedseltuinen bij zorginstellingen en bij aanbesteding catering norm voor percentage streekproducten.
3. **Groningen** heeft beleidsmedewerker voedsel
4. **Amsterdam** kent een voedselraad (Food Council Metropool Regio Amsterdam) t.b.v. *kortere* voedselketens.
5. **In België** hebben diverse steden voedsel-strategieën ontwikkeld.

18

Duurzame consumptie buitenshuis

- Carien Overdijk, Duurzaam Uit Eten

duurzaamuiteten.nl

consumptie buitenshuis = niet zelf koken

Stichting
Duurzame
Horeca
Leiden en
omstreken

19

niet zelf koken = trend

Regie over voeding steeds meer bij horeca, cateraars en 'formules'

- consument wil mentaal gemak: niet nadenken over boodschappen
- Omzet Out of Home-markt neemt al jaren toe
- 5,5 % stijging over 2018
- 13,4 % stijging bezorgomzet van restaurants & cateraars over 2018

Bron: FoodService Instituut Nederland (FSIN)

duurzaamuiteten.nl

20

Gemeente Leiden

Ruim **400** restaurants, snackbars, hotels

PLUS

- Catering voor evenementen en feesten
- Landelijke formules (*Appetito, Uitgekookt*, etc)
- Kant-en klaarmaaltijden van supermarkten
 - Bezorgmaaltijden regionale horeca (*Thuisbezorgd.nl* etc)
 - Take-aways

21

Institutionele catering in Leiden

Naar schatting meer dan **200** restaurants:

- Zorginstellingen
- Onderwijsinstellingen
- Bedrijven
- Sportclubs
- Theaters

22

Fastfood groeit het hardst

- In 2018 toename van **17%** in heel Nederland.
- Ten koste van 'traditionele' restaurants
- Veel impulsconsumptie
- Nadelen:
 - veel industrievlees, veel vet
 - weinig vezels en vitamines
 - veel wegwerpplastic

23

Wat kan gemeente Leiden doen?

- Campagnes voor doelgroepen: wat is gezond eten?
- Voorkeursbeleid nieuwe vergunningen (horecavisie)
- Gezonde formules naar Leiden halen: *InStock, Spirit, Sla* etc.
- Eigen (gemeente) catering tot model maken
- Gezonde voeding in welzijnsbeleid verankeren (voorwaarde voor subsidie)
- Duurzaamste kilometer: verantwoorde in-house catering

24

Wat kan de gemeente nog meer doen?

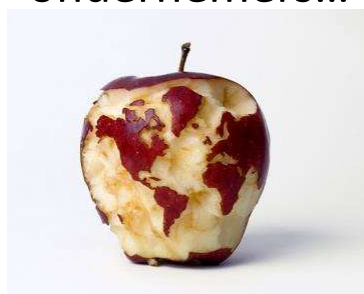
Campagne(s) lokaal/regionaal voedsel: kies bewust

25

Kan de gemeente nóg meer doen?

budget vrijmaken voor voorlichting aan ondernemers...

26

wat kan jij doen?

Ga je ergens eten of drinken? Laat weten wat jij belangrijk vindt.

- ✓ De porties zijn hier enorm. Kan ik een halve portie krijgen?
- ✓ Is dit industrievlees of mocht het dier naar buiten? Zit er antibiotica in?
- ✓ Hee, er staat tonijn op de kaart. Volgen jullie de Viswijzer wel?
- ✓ Alweer salade geitenkaas en groentenlasagne. Wanneer komt er iets origineels zonder dierlijk eiwit?
- ✓ Mag ik kraanwater? Ik wil er best voor betalen, omdat ik er geen ander drankje bij neem.
- ✓ Heb je een biologisch biertje?
- ✓ Op de kaart staat 'zoveel mogelijk biologisch.' In welke gerechten zitten dan nog chemische toevoegingen?
- ✓ De terrasverwarming staat aan, maar er zit niemand!
- ✓ Ik drink eigenlijk liever fairtrade koffie/thee. Hebben jullie daar al plannen voor?
- ✓ Mag ik een doggybag? Ik wil niet dat dit eten wordt weggegooid.
- ✓ Waarom is het kindermenu zo zout en vet? Kan de kok iets beters bedenken?
- ✓ Dit kipgerecht is wel erg goedkoop. Het is toch hopelijk geen plofkip?

27

Stadslandbouw - Siebrand van der Ploeg, Leiden Oogst / Het Zoeteland

28

Opgericht eind 2013 met als doelen:

- gezonde en duurzame voedselomgeving
- sterkere relatie tussen consument en voedsel
- meer grond voor natuurvriendelijke voedselproductie
- gezonde bodem en biodiversiteit

In 2014 start op 0,38 ha zandvlakte

 Het Zoete Land

29

Waar het ons om gaat

Ecologisch

Economisch

Maatschappelijk

 Het Zoete Land

30

Ecologisch voedsel uit je eigen buurt

Dichtbij, van gezonde grond en circulair:

- ruime vruchtwisseling, geen kunstmest en bestrijdingsmiddelen
- compost van eigen bodem, buurtcompost
- 2019 start met alleen plantaardige meststof

31

Aandacht voor biodiversiteit
en insectenleven, versterking groene
hoofdstructuur, onderdeel van bijenlint

32

Economisch vernieuwend

Community Supported Agriculture:
opbrengsten, kosten en risico's samen
delen; alternatief voor traditionele
marktwerking bij voedselvoorziening
oog voor andere waarden

33

Maatschappelijk: prachtig verzorgd groen
voor buurt en stad zinnige aanvulling op
Plantsoen en Singelpark (eetbare) groene
leefomgeving maakt gezond

34

Onderwijs:
leren en ervaren
hoe ons eten groeit

35

Begeleiding start andere projecten

- moestuin voor Voedselbank in Zeeheldenbuurt
- Stadsvernieuwing Zuidwest
- Roept u maar!

36

Ontmoetingsplaats en kenniscentrum voor voedselbewustzijn

✓ Het Zoete Land

37

Belemmeringen en wat te doen

Beschikbare grond

Dé gemeente bestaat niet

Duurzame, lokale voedselproductie vraagt om langetermijnbeleid, en uitvoering en handhaving op wethouderniveau.

✓ Het Zoete Land

38

39

Biologische landbouw – Kievit Tuinbouw, Katwijk

- Om het filmpje van Sebastiaan Bos te bekijken, ga naar:

https://www.youtube.com/watch?v=x_E9EramMss&feature=youtu.be

40

Groepsbrainstormsessie

1. Productie, korte ketens, sluiten van kringlopen

- Siebrand van der Ploeg, Leiden Oogst / Het Zoeteland
- Sebastiaan Bos, Kievit
- Anton de Gruyl, Ideecafé

2. Voorlichting en educatie; tegengaan verspilling, eiwittransitie, etc.

- Carien Overdijk, Duurzaam Uit Eten
- Martine van Schaik, initiatiefnemer Voedselvisie

3. Samenwerking; gemeente, horeca, retail, sport, zorg/onderwijs, etc.

- Frans van der Steen, ervaring Haagse Voedselvisie
- Ron Bosman
- Ckees van Oijen, Ideecafé

41

Blijf in contact!

Martine van Schaik

m.van.schaik@gemeenteraadleiden.nl

06-18058079

Schrijf je in voor de nieuwsbrief van de Ideewinkel

www.ideewinkel.nl

42